

**Seminar pentru
ridicarea nivelului de informare
a factorilor de decizie
în Republica Moldova**

**Partea 3:
Criterii specifice țării**

**Dr. Regina Betz
r.betz@isi.fraunhofer.de**

Cuprins

- Priorități în dependență de sector
- Criteriile Dezvoltării Durabile (CDD)
- Evaluarea impactului ecologic
- Cerințe deosebite pentru proiecte de reducere a emisiilor
- Criterii de evaluare
- Ghiduri naționale pentru reprezentarea proiectului
- Scrisoare de aprobare a proiectului
- Memorandum de înțelegere

Priorități în dependență de sector

GREENHOUSE GASES EMISSION REDUCTIONS			
Energy	Industrial Processes	Agriculture	Waste
CO ₂ – CH ₄ - N ₂ O	CO ₂ – N ₂ O – HFCs – PFCs – SF ₆	CH ₄ – N ₂ O	CH ₄
Fuel combustion <ul style="list-style-type: none"> • Energy industries • Manufacturing industries • Construction • Transport • Other sectors 	<ul style="list-style-type: none"> • Mineral products • Chemical industry • Metal production • Production and consumption of halocarbons and sulphur hexafluoride • Solvent use • Others 	<ul style="list-style-type: none"> • Enteric fermentation • Manure management • Rice cultivation • Agricultural soils • Prescribed burning of savannas (cerrado) • Field burning of agricultural residues • Others 	<ul style="list-style-type: none"> • Solid waste disposal • Wastewater handling • Waste incineration • Others
Fugitive emissions from fuels <ul style="list-style-type: none"> • Solid fuels • Oil and natural gas 			
CO ₂ Removals*			
Reforestation / Afforestation			
Remove: CO ₂ Emit: CH ₄ – N ₂ O – CO ₂			

* Removals by sinks can be used to meet the commitments assumed, as authorized by Decision 17/CP.7 of the Marrakech Accords. Even though there are greenhouse gas emissions, the net result is removal.

Dezvoltarea durabilă

- "Scopul MDC este de a ajuta părțile ne incluse în Anexa I în realizarea dezvoltării durabile" Art. 12.2 KP
- “ *Declarația*, cum că, țara gazdă are prerogativa de a confirma dacă proiectele MDC ajută la dezvoltarea durabilă”

Etapele principale de evaluare a DD a proiectelor MDC

Etapa 1:
Evaluarea politicii
naționale
ce reflectă contextul
dezvoltare

După cum este descris în Planul Național cu privire la Dezvoltarea Durabilă, strategiile la nivel de sector, la fel ca și activitățile ce țin de PRSP și MDG și prioritățile de politică pot fi evaluate la sesiunile organizatorilor

Etapa 2:
Selectarea CDD bazate
pe prioritățile politicii
naționale cu privire
la DD

Criteriile trebuie să conțină mărimi de DD de tip economic, social și ecologic. Ar trebui de inclus și valori relative ce au impacte ale priorităților de politica.

Etapa 3:
Descrierea procedurii
de evaluare a
impactelor DD

Conține:

- Selectarea indicatorilor
- Formularea abordărilor pentru a valua indicatorii
- Formatul pentru raportare despre impactele DD

Sursa: UNEP:
Impactele
dezvoltării
durabile CDM

Obiectivele Naționale față de DD

- Există un Plan Național de Acțiuni pentru dezvoltarea economică și socială, programe naționale cu privire la dezvoltarea durabilă sau ecologică?
- Care sînt scopurile dezvoltării durabile?
- Este necesitatea de a organiza sesiunea organizatorilor?

Exemple de criterii DD

Pentru informație mai detaliată contactați : UNEP:
Impactele DD a MDC

- **Aspect economic:**

 - Generează locuri de muncă

 - reduce cheltuielile economice a energiei utilizate

- Aspect social**

 - asigură corectitudinea față de angajați

 - training și educație

- Aspect ecologic**

 - beneficii locale ecologice ex. poluarea aerului, solului, deșeuri

Procedura evaluării impactelor (din Brazilia)

Elaboratorul proiectului trebuie să demonstreze dacă proiectul contribuie la dezvoltarea durabilă și dacă da cum contribuie:

- **De ex. cu privire la mediul local:** Evaluarea atenuării impactelor ecologice locale (ex. a apelor) care este influențată de proiect. **Indicator:** calitatea apei
- **Distribuirea venitului:** Evaluarea influenței directe și indirecte asupra nivelului traiului a populației cu venit mic, proiectul nu acordă beneficii economice. **Indicator:** ex. venitul câștigat
- **Dezvoltarea condițiilor de lucru și crearea unei rețele de locuri noi de muncă:** Evaluarea responsabilităților proiectului față de aspectele sociale și de crearea locurilor de munca, sănătatea publică și a programelor de instruire. **Indicator:** locuri de muncă suplimentare

Evaluarea impactelor ecologice

- Acordul Maracheș: “Participanții la proiect au prezentat organului independent acreditat documentele cu privire la evaluarea impactelor ecologice a activității proiectului, inclusiv și impactele transfrontiere, după cum e prevăzut în proceduri și determinat de țara gazdă, și , dacă acele impacte sînt considerate importante de către participanții la proiect ai țării gazde ce au efectuat o evaluare a **impactului ecologic** în conformitate cu procedurile cerute de **țara gazdă.**”

Cerințe speciale pentru proiecte de reducere a emisiilor

- Ce impacte sociale vor necesita verificare?
- Ce impacte economice vor necesita verificare?
- Cum se avizează proiectele ce includ organisme genetic modificate (GMO)

Impacte ecologice

- Care sînt cerințele pentru analiza unui impact ecologic
- Care este relația între analiza unui impact ecologic și criteriile dezvoltării durabile ce tin de ecologie?
- Sunt regulamente de nivel național pentru evaluarea impactului ecologic? (daca nu consultați agențiile naționale)
- La care tip de proiect se refera un impact ecologic național ?

Criteriile de evaluare la nivel internațional

- Eligibilitatea activității proiectului
- Adiționalitate
- Măsurabilitatea (permanentă)
- Aparența (punctele slabe, riscul)
- Planul de monitoring

Criteria de evaluare la nivel național

Corespunderea politicii relative si a regimelor de control (la nivel național, de sector, local)

- Obiectivele dezvoltării durabile
- Cadrul politic si juridic

Impactele ecologice (socio-economice)

Evaluarea din punct de vedere financiar

- Evaluarea cheltuielilor
- Utilizarea contribuțiilor economice financiare pentru dezvoltare

Realizarea tehnica si instituționala

- Posibilitatea de a coordona, capacitatea infrastructurii, transferul de tehnologii

Ghidul National: Nota privind Ideea Proiectului (NIP)

- Ce Nota privind Ideea Proiectului va forma baza?
- Ce impacte DD vor fi raportate?
- Cine va modifica / traduce NIP?
- Când va fi gata NIP?
- Unde acesta va fi accesibil?

Scrisoare de aprobare (i)

- Confirmare că proiectul contribuie la DD
- Confirmarea participării voluntare
- Constatarea ca Autoritatea Națională Desemnată este organul de autorizare pentru a emite Scrisoarea de Aprobare
- Țara gazda a ratificat proiectul de la Kyoto

Scrisoare de aprobare (ii)

- In caz de vânzare a CER, AND are următoarele responsabilități:
 - De a autoriza participanții la proiect in Proiectul MDC
 - De a constata ca transferul CER va fi fără taxe sau ele sînt stabilite de tara gazda
 - De a confirma colaborarea de mai departe a proiectelor MDC si de a organiza cooperarea si prezenta asistența necesara pentru validare, înregistrare, verificare, certificare si de a asigura creditele
 - De a concretiza că acele proiecte sînt aprobate împreuna cu legislația naționala a tarii gazda
 - De a recunoaște drepturile elaboratorilor de proiecte pentru CER
 - De a autoriza transferul de la CER pentru procurarea CER

Memorandum de înțelegere- scopul lui

- Facilitarea investițiilor in MDC prin afirmare pentru a:
 - exprima dorința politica că Părțile vor coopera conform Protocolului de la Kyoto
 - simplifica aprobarea MDC
 - face schimb de păreri si informație

Memorandum de înțelegere- Cuprins

- Introducere - cine si ce este, exprimarea dorinței politice
- Scopul activității / Tipul de proiect
- Scopul general al activităților
- Principiile generale, coordonarea între părți și structura de cooperare

**Seminar pentru
ridicarea nivelului de informare
a factorilor de decizie
în Republica Moldova**

**Partea 4:
Planul de acțiuni**

**Dr. Regina Betz
r.betz@isi.fraunhofer.de**

Cuprins

- Obiectivele și rolul Autorității Naționale Desemnate (AND)
- Structura AND
- Finanțarea
- Proces de aprobare
- Program și responsabilități

Misiunea principală și Obiectivele AND

- Evaluarea proiectelor MDC
- Asigurarea participării organizatorilor
- Aprobarea proiectelor MDC
- Scrisoare de aprobare
- Alte obligațiuni funcționale?

Obligațiunile funcționale ale AND

- Coordonarea cu baza de date informativa
- Răspândirea informației si training
- Elaborarea politicii de suport
- Elaborarea unui suport pentru proiect (MoU)
- Autorități operaționale susținătoare
- Împărțirea creditului
- Marketing

Statutul oficial si cadrul legislativ

- Are AND un statut oficial (legislații, directive de serviciu etc.)?
- Care definiții sînt incluse (cine, cum, ce, unde)?
- Care este cadrul legislativ pentru investiții externe (taxe, participarea experților străini în companiile domestice, reguli, pentru proprietari nerezidenți, de generare a energiei, permisiune de a construi)

Structura AND

- Aceiași instituție pentru AND și Punctul Focal Național
- Public, privat, fără profit, mixt?
- Care este structura preferată?
- Model de departament unic, bilateral (Comitet - Secretariat)

Ce părți urmează să fie încadrate ?

- Ce Ministere?
- Ce asociații ale sectorului privat?
- Ce organizații nonguvernamentale (Universități, ONG ecologice)
- Ce instituție va fi principala în aprobarea finală?

Ce tip de cunoștințe tehnice există?

- Cadrul legislativ
- Experți de sector
- Energie
- Transport
- Industrie
- Silvicultură

Personalul AND (Secretariat)

- Permanent – temporar
- Pe salariu complet – salariu parțial
- Politicieni/ tehnici – colaboratori științifici / administrativ
- Relațiile cu instituțiile, ce activează în domeniul schimbărilor climatice

Cum să atragem participarea largă a investitorilor?

- Este necesar de a susține elaboratorii proiectului în procesul de consultare a investitorilor?
- Sunt cazuri de participare activă a investitorilor?
- Cine trebuie să fie încadrat în MDC (investori din sector – listele tipurilor de proiect)?
- Ce instituții sînt "catalizatori"?

Cum se finanțează AND

- Care sînt cheltuielile estimate ale AND?
 - Câte persoane activează în secretariat?
 - Echipament?
- Cum este finanțată astăzi AND?
 - contribuție naturală/ financiară
 - Capacitățile interne
 - Sursele externe

Ceea ce ține de aprobarea procesului

- Ce notă privind ideea proiectului (NIP) va constitui baza?
- Ce impacte DD vor trebui raportate?
- Cine va modifica / traduce NIP?
- Când NIP va fi gata?
- Unde va fi accesibilă?
- Cine va fi responsabil pentru selectarea ideii de proiect ?
- De cât timp este nevoie pentru așa tip de proces?
- Cine va scrie scrisoarea oficială de aprobare?

Responsabilități și programul (i)

1. Elaborarea priorităților de sector și tipurilor de proiect	Cine și când?
2. Elaborarea criteriilor de dezvoltare durabilă	Cine și când?
3. Elaborarea analizei impactului ecologic	Cine și când?
4. Elaborarea cerințelor specifice pentru rezervoarele de absorbție	Cine și când?
5. Evaluarea necesităților pentru Memorandum de înțelegere	Cine și când?

Responsabilități si orarul (ii)

6.	Elaborarea structurii AND	Cine și când?
7.	Elaborarea obiectivelor AND si
cadrului legislativ, procesul
organizatoric	Cine și când?
8.	Elaborarea opțiunilor de finanțare
pentru AND (cunoștințe tehnice de
secretariat)	Cine și când?
9.	Elaborarea procesului de aprobare	Cine și când?
10.	Publicarea NIP inclusiv cerințele
naționale, CDD...	Cine și când?